

Täysistunto

Torstai 17.5.2018 klo 16.03—18.18

3. Vakuutus- ja eläkelaitosten lääkäreiltä poistettava mielivaltainen oikeus kumota potilasta hoitavan lääkärin lausuntoja. Tapaturmavakuutuslain 41 d § muuttaminen siten että tuo mielivaltaisuus poistuu.

Kansalaisaloite KAA 4/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

17.00 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi haluan kiittää kansalaisaloitteen laatijoita. On vaatinut aivan erityistä sisukkuutta lähteä muuttamaan epäoikeudenmukaiseksi koettua järjestelmää, erityisesti oman vammautumisen jälkeen. Laatijoiden tarkoituksena ei ole ollut oikoa itse koettuja vääryyksiä, vaan taustalla on aito toive siitä, ettei kukaan muu enää joutuisi vastaavaan tilanteeseen.

Kansalaisaloitejärjestelmä on osoittanut tarpeellisuutensa jo monta kertaa. Eduskuntavaalit ja niissä äänestäminen neljän vuoden välein eivät riitä kansan osallistamiseksi päätöksentekoon. Kansalaisaloite on tarjonnut ihmisille suoran kanavan vaikuttaa. Aloitteet ovat pureutuneet niin suuriin linjauksiin kuin päivänpolttaviin kysymyksiinkin. Nyt käsitelyssä olevan kansalaisaloitteen lähes 60 000 allekirjoitusta, jotka lopulta tulivat muuttaman kuukauden sisällä, antavat selkeän viestin tämän aiheen tärkeydestä ja merkityksestä kansalaisille.

Arvoisa puhemies! Aloitteen varsinainen otsikko kuuluu näin: ”Vakuutus- ja eläkelaitosten lääkäreiltä poistettava mielivaltainen oikeus kumota potilasta hoitavan lääkärin lausuntoja.” Vakuutuslääkärien toiminta on aiheuttanut keskustelua täällä eduskunnassa jo vuosikymmeniä. Valtiopäivätoimia on tehty kymmenittäin, lähes kaikkien puolueiden toimesta, hallitus—oppositio-jakoon katsomatta. Lainsäädännössäkin on tapahtunut muutoksia, mutta yhä edelleen järjestelmä koetaan kansalaisten keskuudessa epäoikeudenmukaiseksi. Olen saanut satoja ja taas satoja yhteydenottoja ihmisiltä, jotka ovat jääneet vaille työttömyyskorvauksia tai oikea-aikaista kuntoutusta vakuutusyhtiöiden ja niiden käyttämien asiantuntijalääkäreiden toimien vuoksi.

Lainsäädännön kannalta ristiriitaista on, että tapaturmien ja vammautumisten tapahduttua vakuutusyhtiöt päättävät korvausten myöntämisestä. Samalla ne ovat kuitenkin voittoa tavoittelevia yhtiöitä, joiden edun mukaista olisi, jos ne joutuisivat korvaamaan mahdollisimman vähän vahinkoja. Lisäksi korvausasioiden ratkaisukäsittelyyn osallistuu asiantuntijalääkäri, joka hänkin on vakuutusyhtiön palkkalistoilla. Näin korvauskäsittelyjen puolueettomuudesta jää varteenotettava epäily. Julkisuudesta olemme saaneet lukea, kuinka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

kiistatapauksissa hoitavien lääkärin lausunnot on kumottu vakuutuslääkärin arviolla ilman, että tämä olisi koskaan edes nähnyt potilasta.

Arvoisa puhemies! Toinen seikka, joka kansalaisaloitteesta käy ilmi, on vakuutuslääkärin erivapaus tehdä arvioita ilman muita terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevia lakien mukaisia muutosäännöksiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vakuutusyhtiöiden korvauspäätöksiin osallistuneiden asiantuntijalääkäreiden ei ole tarvinnut kirjoittaa tekeмиään arvioita ja asiakirjoja merkinnällä ”minkä kunniani ja omantuntoni kautta vakuutan”. Tämän niin kutsutun totuusvelvoitteen puuttuminen on ollut omiaan herättämään kansalaisten epäluuloja järjestelmää kohtaan. Vakuutuslääkärit kuitenkin osallistuvat korvauskäsittelyyn lääkärin roolissa ja lääkärin ammattitaidolla. Järjestelmän uskottavuuden kannalta ei ole perusteltua, että he olisivat vapautettuja näistä kaikkia muita lääkäreitä koskevista säännöksistä.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on myös havaittu vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämistarpeita, ja sitä varten on asetettu kolmevuotinen neuvottelukunta. Valitettavasti neuvottelukunta lähtee liikkeelle väärällä jalalla: Muutostarpeiksi ei ole tunnustettu kansalaisaloitteessakin mainittuja seikkoja, vaan ongelmaa yritetään nyt kaataa hoitavien lääkärin niskaan. Huonoista vakuutusratkaisuksista syytetään hoitavien lääkärin lausuntoja ja niiden puutteita. Lääkkeeksi on kaavailtu laajempaa koulutusta ja sähköistä lausunnonantolomaketta, jolla saataisiin selkeämpiä lääkärinlausuntoja. Tiedän kuitenkin lukuisia tapauksia, joissa vakuutusyhtiö on kiistänyt vammoja, joista on useammankin oman alansa erikoislääkärin lausunto. Vakuutuslääkäri, joka ei välttämättä ole juuri sen alan osaaja, pystyykin kumoamaan tapaturman ja vamman välisen syy-yhteyden sitä kummemmin perustelematta. Ongelma on ja näillä näkymin pysyy vakuutusyhtiön päässä.

Arvoisa puhemies! Toivon, että kansalaisaloite saa asianmukaisen käsittelyn ja aiheuttaa todellista pohdintaa valiokunnassa. Tämä asia on ollut jo lukuisten selvitysten kohteena, puhuttanut niin pitkään, että muutokselle on tarve. Nyt tarvitaan rohkeutta toteuttaa tuo muutos. Kaiken lainsäädännön lähtökohtana tulee olla kansalaisten oikeusturva ja luottamus oikeusjärjestelmään. [Heli Järvinen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Mennään listaa eteenpäin jonkun aikaa, ja jos on tarvetta debattiin, niin käydään sitä myöhemmin.

17.06 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten edustaja Ronkainen piti hyvän puheenvuoron. Hän on erittäin aktiivisesti viime kesästä lähtien toiminut tämän vakuutuslääkäriproblematiikan ympärillä. Perussuomalaiset tekivät viime kesänä eduskuntaryhmän kesäkokouksessa päätöksen, että muun muassa tämä vakuutuslääkäriuudistus, kuten myös sisäilmasairaiden tilanne, on yksi meidän kärkihankkeistamme, ja tästä syystä teimme tästä asiasta myös lakialoitteen. Asia ei kuitenkaan valitettavasti ole edennyt, ainakaan lakiin asti, ja katsotaan, eteneekö tämän hallituksen aikana minnekään. Tästä syystä kiitän erityisesti kansalaisia, että he ovat tuoneet tämän tänne, jotta saamme keskustella tästä laajemmin.

Olen itse aikoinaan valmistuttuani, varatuomarin arvonimen saatuni, ollut töissä vakuutuslaitoksissa, ja näin omin silmin sitä problematiikkaa, kuinka nimenomaan lääkärin jäsenen mielipide ohjasi hyvin vahvasti sitä päätöksentekoa. Voisin olla sitä mieltä, että osa ongelmista voisi korjaantua sillä, että lääkärinlausunnot olisivat täydellisempiä ja myös sillä lailla suomeksi kirjoitettuja — esimerkiksi itse lakimiesesittelijänä en monesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

ymmärtänyt niitä diagnooseja, ne olivat latinaksi ja muutenkin lääkäreille kirjoitettu — että juristien, jotka tuomioistuimissa toimivat, olisi helpompi ehkä jopa kumota tämän lääkärin mielipide.

Olen miettinyt monesti, mitä tälle asialle voitaisiin tehdä. Yksi ratkaisu olisi se, että kun on edessä mahdollinen arviointi siitä, että hylätään vakuutusyhtiössä hakemus, silloin lääkärillä olisi velvollisuus tavata potilas. Eihän ole tietenkään mitään järkeä siinä, että pitää tavata potilas silloin, jos hakemus ollaan hyväksymässä, että pitää jotenkin vahvistaa sitä. Mutta siinä olisi yksi semmoinen oikeusturvan tae, että jos vakuutusyhtiön lääkäri on eri mieltä kuin hoitavien lääkärin lausunnot, niin hän tapaisi tämän potilaan, koska kyllä se on aika erikoista, että diagnoosi tehdään ja varsinkin vastakkainen diagnoosi ja päätös sillä lailla, ettei oteta huomioon hoitavia lääkäreitä, jotka ovat vuosikausia henkilön tunteneet.

Todella vielä haluan kerran kiittää ihmisiä, jotka tämän tänne toivat, koska tämä on erittäin tärkeä asia ja tämä liittyy paljon myös esimerkiksi sisäilmasairastuneisiin. Noin 700 000 vuosittain kärsii erilaisista sisäilmasairauksista, ja yksi ongelma siinä on diagnostiikan puuttuminen ja vakuutuslääkäreidenkin osaamattomuus sillä puolella. Toivon todella, että tämä käsitellään hyvin ja saadaan vihdoinkin viimein tämä asia hoidettua. Tästä on vuosikausia nyt puhuttu.

17.09 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteisiin pitää aina suhtautua kunnioittavasti, niin tähänkin. Mutta tässä aloitteessa on kuitenkin yksi sana, jota minun on tosi vaikea sulattaa. Se sana on ”mielivaltainen”. Aloitteen teksti alkaa näin: ”Vakuutus- ja eläkelaitosten lääkäreiltä poistettava mielivaltainen oikeus kumota potilasta hoitavan lääkärin lausuntoja...” Nimittäin, arvoisa puhemies, olen katsellut näitä potilas- ja vakuutusasioita runsaan 35 vuoden lääkärinurani aikana sekä hoitavan lääkärin että vakuutuslääkärin kannalta. Kelan lääkärinä olen arvioinut hoitavien lääkäreitten lausuntoja muun muassa pitkien sairauslomien osalta, niidenkin osalta, joissa pitkä sairausloma on johtamassa pysyvään työkyvyttömyyteen.

Vakuutuslääkäri ei, päinvastoin kuin aloitteessa sanotaan, kumoa hoitavien lääkärin lausuntoja, eivätkä vakuutuslääkärit tee päätöstä eläkkeestä tai työkyvyttömyysasiasta. Vakuutuslääkäri antaa hoitavien lääkärin lausuntojen perusteella oman asiantuntija-arvionsa päätöksentekijälle, jolla on lääketieteellisen tiedon lisäksi usein myöskin muuta tietoa potilaan tai asiakkaan elämäntilanteesta, työtilanteesta, toimintakyvystä. Toki lääketieteelliset seikat ovat useinkin ratkaisevia. Tämän lausuntonsa vakuutuslääkäri antaa lääketieteellisenä asiantuntijana, ja korostan sitä, että hänen lausuntonsa, asiantuntijalausuntonsa, perustuu siihen, että hänellä on käytettävissään hoitavien lääkäreitten lausunnot. Ja nimenomaan sen olen urani aikana oppinut, että nämä hoitavien lääkärin lausunnot ovat todellakin erittäin kirjavia. Se, että hoitava lääkäri ilmoittaa mielipiteenään, että potilas on työkyvytön, ei todellakaan riitä.

Lääkärinlausunnossa tulee kuvata työkyvyn esteet niin, että vakuutuslääkäri pystyy kuvauksen perusteella päättelemään potilaan toimintakyvyn, siis sen, onko työkykyä tai ei. Siis ei riitä, että lausunnossa luetellaan pitkä rivi laboratoriotutkimuksia ja kerrotaan, että polvilla tai lonkissa on röntgenillä todettuja kulumismuutoksia runsaasti. Tämän lisäksi hoitavan lääkärin tulee selvittää, pystyykö potilas esimerkiksi kyykistymään, kuinka syvään ja pääseekö hän siitä ylös sementtisäkki sylissä, jos hänen työhönsä kuuluu nostella sementtisäkkejä. Siis lausunnossa tulee olla sellainen kuvaus, miten potilas pystyy todettujen löydöstensä kanssa selviytymään työstänsä, mikä on hänen toimintakykynsä. Ja siis

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

potilaan työkin tulee olla kuvattu niin, että vakuutuslääkäri tietää, mitä kaikkea potilaan pitää työssään tai arkipäivässään tehdä.

Arvoisa puhemies! Vakuutuslääkäri ei tee mielivaltaisia päätöksiä. Jos vakuutuslääkärin ja hoitavan lääkärin käsitykset työkyvystä eroavat, usein on kysymys siitä, että hoitava lääkäri ei ole kuvannut potilaan työtä ja työkyvyn rajoitteita niin, että kuvauksesta pystyy luotettavasti tekemään oikeita päätelmiä.

Myös toinen merkittävä syy vakuutuslääkärin ja hoitavan lääkärin käsityseroihin on selkeä. Jos hoitavat lääkärit tekisivät lopullisia päätelmiä potilaidensa työkyvystä eli siis määrisivät potilaita eläkkeelle tai määrisivät heille muita etuuksia, ihmiset eivät, tässäkin pienessä maassa, olisi tasaveroisessa asemassa. Joku lääkäri saattaa leimata työkyvyttömäksi sellaisen, jota toinen lääkäri ei pidä työkyvyttömänä. Kas kun lääkäritkin ovat ihmisiä, ja esimerkiksi hyvä hoitosuhde ja tarve sen ylläpitämiseen saattavat ihan tiedostamattakin vaikuttaa lääkärin käsityksiin ja päätelmiin. On minusta erityisen hyvä järjestelmä, että päätökset työkyvyttömyyksistä, eläkkeistä ja muista mahdollisista etuuksista tehdään keskitetysti. Silloin työkyvyn ja työkyvyttömyyden kriteerit ovat kaikille ihmisille koko maassa samat riippumatta siitä, missäpäin maata potilas asuu, ja myös siitä, kuka on hänen hoitava lääkäriensä.

Arvoisa puhemies! Toki tämä kansalaisaloite tulee käsitellä asianmukaisesti, mutta haluan vielä korostaa sitä, että vakuutuslääkärit toimivat lääketieteellisinä asiantuntijoina, joiden tehtävä on saamiensa selvitysten perusteella lausua käsityksensä potilaan työkyvystä.

On totta myöskin se, että vakuutuslääkäreillekin tulee yksittäistapauksissa töppäyksiä, joita ei tietenkään saisi tulla. Mutta jotta runsailta ristiriitaisuuksilta voitaisiin välttyä, tuon esille sen saman, mitä ensimmäinen puheenvuoronkäyttäjä jo tässä sanoi: tulisi nimenomaan hoitavien lääkärin koulutuksessa nykyistä paremmin paneutua siihen, miten ihmisten työtä ja siinä selviytymistä tulisi lääkärinlausunnoissa kuvata.

17.16 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat! Kansalaisaloite on tästäkin asiasta kyllä tervetullut, aihe on aiheuttanut runsaasti keskustelua julkisuudessa. Haluan itse kyllä osoittaa kiitollisuutta kansalaisaloitteen tekijöille siitä, että asia saadaan eduskunnan perusteelliseen käsittelyyn, ehkä senkin takia, että jos — niin kuin tässä lääkäriedustaja Keränen edellä — aloitetta vastustetaan, niin saadaan käytyä tämäkin keskustelu valiokuntatasolla huolellisesti läpi. Haluan myös kiittää edustajakollegoita, edustaja Ronkaista sekä edustaja Harkimoa, aloitteista, jotka tämän saman asian ympärillä on tehty.

Itsekin mietin tuota mielivaltaisuus-sanaa tässä otsikossa, mutta itse ajattelin, että se vain kuvaa sitä turhautuneisuutta tai sitä tunnetta, mikä tällä hetkellä näillä ihmisillä on pinnassa. He ovat turhautuneita siihen tilanteeseen, että heidän tilannettaan ei ainakaan heidän mielestään oteta vakavasti. Edustaja Keränen toi hyvin lääkärinä, ammattilaisena, esille tätä, miten vakuutuslääkärit toimivat ja miten heillä on käytettävissä hoitavien lääkäreiden lausunnot. Mutta kyllä itse maallikkona yhdyin enempi niihin ihmettelyihin, että Kelan lääkärit ja myös vakuutuslääkärit tekevät päätöksiä tapaamatta potilasta.

Itseni aikanaan tämän asian ympärillä pysäytti ratsastaja Saara Auvinen, jonka tiesin ratsastajana, itsekin ratsastusta harrastavana. 24-vuotias nuori ratsastaja putosi hevosen selästä ja sai aivo- ja niskavamman. LähiTapiola pitää häntä työkykyisenä, ja kaikki, ketkä hänet esimerkiksi ratsastuspiireistä tuntevat, tietävät, että näin ei ole.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

Edustaja Harkimo ja monet muut ovat tuoneet esille lukuisia jääkiekkoilijoita, joilla on vastaavan tyyppisiä tilanteita, ja niitä henkilöitä kun on tavannut, niin tietää, että kyllä tilanne on toisenlainen.

Kolmas, joka itseäni herätteli tähän, oli vähän samaa sukua oleva asia, kriha-veteraanit, kriisinhallintaveteraanit. Sain aikanaan tutustua Pekka Jylhään, kriisinhallintaveteraaniin, joka selvisi Afganistanista tapauksesta, jossa hänen rauhanturvaajaistään, -parinsa kuoli. Kaikki, jotka ovat Pekan tavanneet, tietävät, että ei hän ole siinä kunnossa Afganistaniin mennyt, mutta pitkän aikaa hän joutui taistelemaan saadakseen kuntoutusta ja hoivaa. Hän on käynyt kutsustani myös puolustusvaliokunnan asiantuntijana, kun teimme tähän maahan kriisinhallintaveteraaniohjelmaa, joka nyt on voimassa ja on parantanut näiden kriha-veteraanien ja kriisinhallintatehtäviin lähtevien oikeusturvaa myös pahimmalla hetkellä. Kaikki, jotka hänet esimerkiksi meidän valiokunnassa tapasivat, tietävät, että siinä kunnossa ei matkusteta Afganistaniin eikä siinä kunnossa kanneta taistelupakkausta tai mennä niihin laitteisiin, missä esimerkiksi tämä vahinko sattui Afganistanissa. Olen tyytyväinen, että myöhemmin hän on saanut hoitoa, ei ehkä vieläkään sellaista, mitä ansaitsisi.

Arvoisa puhemies! Minä maallikkona ja näitä henkilöitä tavanneena kyllä kannatan sitä ajatusta, että jollain tavalla pitää vahvistaa näiden loukkaantuneiden ihmisten asemaa. Ovatko päätökset mielivaltaisia? Se on varmaan enempi tunnetta ja turhautuneisuutta, mutta eivät ne ainakaan reiluilta tunnu. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annan ministeri Mattilalle 5 minuutin vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen avataan debatti. [Yleisölehteriltä huudellaan — Puhemies koputtaa] — Pyydän, että lehterillä ei käytetä kommentteja. Täällä puhuvat edustajat.

17.20 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa rouva puhemies! Kuten kansalaisaloitteessa todetaan, sosiaalivakuutusjärjestelmän uskottavuuden kannalta lääkäreiden antamilla lausunnoilla ja todistuksilla on keskeinen merkitys. Kansalaisaloitteessa todettu kansalaisten kokemus ja tunne omasta tilanteestaan ei voi olla sinänsä väärä.

Mutta se, että vakuutus- ja eläkelaitosten lääkäreillä olisi mainitun lainkohdan, joka nykyään on siis tapaturma- ja ammattitautilain 121 §, nojalla oikeus tehdä päätöksiä ilman vastuuta lausunnoistaan, ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Kyseisen lainkohdan tarkoituksena on selkeyttää vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin asemaa etuusasian käsittelyssä ja suhteessa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettu laki sääntelee hoitavan lääkärin ja potilaan välistä suhdetta. Tällaista suhdetta ei ole vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin ja eläkkeenhakijan tai muun asiakkaan välillä.

Vakuutuslaitokset hoitavat julkista hallintotehtävää hoitaessaan lakisääteisiä vakuutusjärjestelmiä. Vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäri osallistuu päätöksentekoon vakuutuslaitoksessa aivan samalla tavalla kuin muutkin vakuutuslaitoksen asiantuntijat ja korvauskäsittelijät. He kaikki toimivat virkavastuulla. Asiantuntijalääkäri on siten viime kädessä rikosoikeudellisessa virkavastuussa tekemisistään ja antamistaan kannanotoista, ja se on myös nimenomaisesti säädetty työtapaturma- ja ammattitautilaissa. Tämän vuoksi kannanoton vahvistamisella kunnian ja omantunnon kautta ei olisi juridista sisältöä tai merkitystä eikä se lisäisi asiantuntijalääkärin vastuuta.

Lisäksi on huomioitava, että lääkärinlausunnon vahvistaminen kunnian ja omantunnon kautta koskee nykyisin vain ulkopuolisia lausuntoja, jotka annetaan tuomioistuimille ja vi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

ranomaisille, jotta niitä ei tarvitsisi erikseen henkilökohtaisesti oikeudessa paikan päällä valalla vahvistaa. Tätä samaa tarkoitusta ei ole vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin kannanotolla. Vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäri antaa perustellun kannanottonsa osana vakuutuslaitoksen sisäistä käsittelyä yhtenä asiantuntijana. Kannanotto ei ole erillinen ulkopuolisen asiantuntijan antama lausunto vakuutuslaitokselle.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite etenee nyt eduskunnan käsittelyyn työtaturma- ja ammattitautilain osalta. On totta, että vakuutuslääkärijärjestelmän kehittäminen on ollut paljon otsikoissa ja puheissa. Se on ollut viime vuosina myös sosiaali- ja terveysministeriön yhtenä painopistealueena. Sosiaali- ja terveysministeriössä on edellisilläänkin hallituskausilla kartoitettu järjestelmän epäkohtia ja laadittu toimenpideohjelma vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseksi. Yhdeksi keskeiseksi kehittämiskohteeksi nousivat etuus- ja korvauspäätösten perustelut. Tämän johdosta lainsäädäntöön on lisätty vuoden 2015 alusta lähtien vakuutuslaitoksia velvoittavia uusia säännöksiä päätösten perusteleminen. Myös viestintää on parannettu. Kansalaisille on laadittu ymmärrettävää tietoa sosiaalivakuutuksesta, kuten etuuksien määräytymisperusteista, hakuprosesseista ja eri tahojen rooleista järjestelmässä. Tätä työtä on ehdottomasti syytä jatkaa.

Kuluvan vuoden huhtikuussa on asetettu laajapohjainen neuvottelukunta, jonka tehtävänä on jatkaa vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämistä aiempien hankkeiden ja selvitysten pohjalta. Yhtenä keskeisimpänä ja kiireisimpänä asiakokonaisuutena on vakuutuslääkäreiden ja hoitavien lääkäreiden koulutus, johon toivon neuvottelukunnan ottavan kantaa ja esittävän ratkaisua mahdollisimman pikaisella aikataululla. Yleisenä tavoitteena on lisätä vakuutuslääkärijärjestelmän ja koko sosiaalivakuutusjärjestelmän läpinäkyvyyttä sekä kansalaisten luottamusta järjestelmään. Neuvottelukunnan on myös syytä seurata ja arvioida aiempien päätettyjen toimenpiteiden toteuttamista ja huolehtia edelleen viestinnän kehittamisestä avoimuutta lisäävästi.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avaan debattikeskustelun. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

17.26 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia aloitteen tekijälle tärkeän asian esiinnostamisesta. Ongelmat ja ihmisten kokemukset ovat todellisia, eikä aloitetta pidä yksittäisten sanavalintojen takia sivuuttaa.

Järjestelmässä on muutostarvetta, ja toivon, että valiokunta käsittelee vakuutuslääkäri-problematiikkaa ja mahdollisia ratkaisuja laajasti, avoimesti eikä ainoastaan sitoutuen tähän aloitteen esittämään ratkaisumalliin. Olisi tärkeää, että vakuutuslääkäreiden riippumattomuutta ja sidosten avoimuutta tarkasteltaisiin ja varmistettaisiin lainsäädännöllä, jotta säädettäisiin vakuutuslääkäreille velvoite ristiriitailanteissa nähdä potilas ja jotta hoitavien lääkäreiden ja vakuutuslääkäreiden osaamista voitaisiin parantaa. Lisäksi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan puolueettomuus tulee varmistaa, ja myös vakuutus-oikeuden käsittelyprosesseissa kenties voisi olla parantamisen varaa. Toivon, että näitä asioita käsitellään laajasti valiokuntakäsittelyn aikana.

17.27 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloite on tärkeä, mutta itse vastustan sitä yhden sanamuodon muuttamista, koska tämä ei korjaa tätä perusongelmaa. Kysehän on siitä, että meidän vakuutuslääkärit toimivat objektiiv-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

visina asiantuntijoina omassa työssään. He takaavat sen, että meidän kaikkien kansalaisten asiat tulevat yhdenvertaisesti käsiteltyä. Itse asiassa meidän tulisi kiinnittää huomiota siihen, että sen kliinisen osaamisen, jolla hoitavat lääkärit tekevät arviointejaan, tasoa parannetaan. Meillä on myös paljon suurta erimielisyyttä huippuosaaajien taholta. Otetaan esimerkiksi tämä retkahdusvamma ratsastajan osalta: onko sellaista sairautta, jota hän sairastaa, olemassa laisinkaan? Minä olen itse hallintotehtävissä useasti törmännyt ongelmaan, jossa asiantuntijat ovat erimielisiä. Meidän tulisiikin luoda valtakuntaan yhtenäisiä mittareita, joilla potilaan kliinistä tilaa, hänen toimintakykyisyyttään voitaisiin arvioida.

17.28 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelliselle puhujalle ja ministerille haluaisin kertoa yhden asian. Kunnian ja omantunnon kautta vakuuttaminen tarkoittaa sitä, että lääkärin on nähtävä potilaansa, koska hän ei voi vakuuttaa kunnian ja omantunnon kautta yhtään mitään, ellei ole nähnyt sitä, mitä pitää vakuuttaa. Tämä on lähtökohta.

Mutta kaikkein ikävintä tässä asiassa silloin, kun puhutaan tapaturma- ja ammattitautilaista, on se, että tämä luo tilanteen, missä henkilö on yhtä aikaa työkykyinen ja työkyvyttö, ja tämä estää henkilöä saamasta minkäänlaista toimeentuloa. Vakuutuslääkärin puolesta henkilö on työkykyinen, mutta koska hän ei oikeasti kykene töihin, niin työvoimatoimiston puolesta hän on työkyvyttö, ja silloin hän saa karenssin, kun hän ei voi ottaa vastaan sellaista työtä, mitä hänelle tarjotaan. Tämä on se iso inhimillinen probleema, ongelma, mikä tässä asiassa on. Nämä pitäisi jotenkin pystyä yhteensovittamaan. Ja jos vakuutusyhtiö sanoo, että ihminen on työkykyinen, niin [Puhemies koputtaa] näyttäköön polun takaisin työelämään.

17.29 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos aloitteen tekijälle ja edustaja Ronkaiselle, että on tämän asian nostanut aikanaan esille, ja kiitos Suomen Uutisille, että se on sitä kautta tullut esille. Ja erityinen kiitos tietenkin Saara Auviselle, joka on antanut kasvot tälle asialle.

Oleellinen kysymys tässä on varmasti nyt se, eikö tässä ole lääkäriillä eturistiriita kirjoittaa lausunto työnantajan toimesta asiassa, jota koskien hänen palkkansa on maksanut sama työnantaja. Tämä on kaikkein oleellisin kysymys. Jokainen, joka on palkannut työntekijöitä, odottaa, että työntekijä toimii hänen etunsa mukaisesti. Se on itse asiassa näin yksinkertainen asia, että me siirrämme tämän riippumattomaksi päätöksenteoksi jollekin toiselle elimelle. Elikkä nämä kaikkien lääkäreiden lausunnot pitää saada toisenlaiseen käsittelypaikkaan, missä tämä asia pystytään ratkaisemaan ja siten tästä yhdenvertaisuusongelmasta päästäisiin eroon.

17.30 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos aloitteen tekijöille.

STM julkaisi vuonna 2014 vakuutusjärjestelmää kehittävän työryhmän muistion, jossa yksi ohjausryhmän ehdotuksista oli, että tulisi puolueeton taho antamaan lääketieteellisiä lausuntoja. Se ei ole kuitenkaan toteutunut.

Kysynkin nyt ministeriltä: Miksi tämän työryhmän pitää istua kolme vuotta? Eikö kannattaisi olla vuoden mittainen, että pääsisi ministeri itse käsittelemään tämän asian, vai hylätäänkö se työntää sen seuraavalle vaalikaudelle?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

17.31 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on sen verran kokemusta tämän alueen asioista, että olen aikanaan ollut työsuhteessa ollessani vakuutusosoikeuden sosiaaliturvan erikoistuomioistuimen maallikkojäsenenä. Tiedän, kuinka ongelmallisia nämä tapaturma- ja ammattitautiasiat, työkyvyttömyyseläkeasiat ovat käytännön tasolla, sen kynnyksen määrittäminen. Vakuutusosoikeudessa on kokoonpanossa puheenjohtajana juristi ja sitten on toinen juristi, sitten lääkärijäsen ja kaksi maallikkojäsentä. Minä olin maallikkojäsen, vaikka juristi olenkin. Kyllä siellä vakuutusosoikeusvaiheessa usein äänestettiin niin, tai ei nyt usein mutta silloin tällöin, että lääkärijäsenen kanta hävisi, kun asiassa voitiin ottaa huomioon muitakin tekijöitä kuin puhtaasti lääketieteellisiä [Mika Niikon välihuuto] tekijöitä. Ymmärrän tietyllä tavalla näitä aloitteen tekijöitä. Nämä asiat ovat hyvin problemaattisia, ja etuudensaamiskynnys tuntuu varmasti hyvin korkealta.

17.32 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kiitän aloitteen tekijöitä. On erittäin tärkeää, että sellaista asiaa, mikä ei tunnu ihmisistä oikealta ja kohtuulliselta, eduskunnassa muutetaan. Niin kuin se vanha sanonta sanoo, että mikä ei ole oikeus ja kohtuus, ei voi olla lakikaan.

Elikä kun tämä nykyinen systeemi ei nauti kansalaisten luottamusta, niin haluaisin vielä ministeriltä kysyä, mitä aiotte nyt konkreettisesti tehdä sille, että tämä systeemi muutetaan, että tämä nauttisi kansalaisten luottamusta ja ei tulisi näitä kohtuuttomia tilanteita, että ihmiset jäävät täysin vaille korvauksia, vaille toimeentuloa, vaille kuntoutusta, vaille sairauspäivärahaa — ihan vaikka esimerkkinä Kela: Kelan vakuutuslääkärit eivät myönnä sairauspäivärahaa, vaikka ihmisen työterveyslääkäri on kirjoittanut sairauslomaa henkilölle.

Sitten kysyisin [Puhemies koputtaa] ihan nopeasti: mitä aiotte, ministeri, tehdä sille, että vakuutuslääkäreitten puolueettomuus [Puhemies: Aika!] ja sitoutumiset selvitettäisiin?

17.33 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Runsat 20 vuotta sitten silloisen edustaja Marjatta Stenius-Kaukosen kanssa järjestin muistaakseni kolme seminaaria tämän aiheen tiimoilta tuolla eduskunnan auditoriossa. Siellä olivat laajasti nämä eri tahot, jotka tähän liittyvät, paikalla, ja sinne pyysimme myös sellaisia henkilöitä, jotka olivat saaneet hylkäyspäätöksen hakemukselleen, vaikka kaikki näimme, että he olivat täysin yksiselitteisesti työkyvyttömiä ihmisiä. Heidän kohtalonsa kyllä liikutti hyvin syvästi.

Saimme pikkuisen aikaiseksi niillä seminaareilla, esimerkiksi sen, että hylkäyspäätös pitää perustella. Mutta sen jälkeen vakuutusyhtiö kirjoitti jonkun pykälän, jonka perusteella se on hylätty. Eihän se ihmiselle riitä. Tämä epäluottamus järjestelmää kohtaan on todella syvä, ja te, arvoisa ministeri Mattila, jätte loistavasti historiankirjoihin, jos nyt hoidatte tämän asian [Puhemies koputtaa] siihen kuntoon, että ihmiset arvostavat tätä ja luottavat tähän järjestelmään.

17.34 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitokset aloitteen tekijöille hyvästä työstä ja sinnikkydestä asian puolesta.

Sitä, miten lääkärin diagnoosit luokitellaan, mikä on vahvempi diagnoosi kuin toinen, en maallikkona pysty arvioimaan, mutta toivoisi kuitenkin, että näiltä osin — kun nyt tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

kansalaisaloite on menossa valiokunnan käsittelyyn — selkeytettäisiin näitä menettelytapoja siinä, miten niiden kanssa tehdään.

Sitten se toinen asia: Kun perustuslakimme 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi viivytyksettä, näinhän sanotaan perustuslaissa, ja kun tiedän, että tässäkin asiassa on tapauksia, ihan lähipiiristäni pari tapausta tunnen, joissa on ihmisen kohtaloa palloeltu eri oikeusasteissa ja on tullut diagnooseja sieltä sun täältä mutta ei lopullista ratkaisua ja sitten kuitenkin työkyky on mennyt, niin kyllähän se kohtuuttomalta tuntuu. Tähän pitää vain luoda nyt semmoinen järjestelmä, jossa — niin kuin perustuslaki sanoo, että viivytyksettä — viivytyksettä käsitellään asia ja sen jälkeen annetaan selkeä päätös, ja siihen tietenkin liittyy olennaisesti valitusoikeus.

17.35 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kankaanniemi tässä sanoi, asian ympärillä on pyörity jo vuosikaudet ja edistystä ei ole tapahtunut kovinkaan paljon. Kansalaisaloitteen tekijöille erittäin suuri kiitos.

Kysymys ministerille: Kun kansalainen saa hylkäyspäätöksen, kuinka suuri mahdollisuus hänellä on saada tietoonsa niiden lääkäreiden nimet, jotka ovat häntä hoitaneen erikoislääkärin lausunnot hylänneet ja menneet niiden yli? Kuinka suuri mahdollisuus hänellä on saada tietoonsa nämä nimet ja varsinkin näiden lääkäreiden pätevyydet, se, minkä alan erikoislääkäreitä he ovat?

17.36 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella tästä samasta aiheesta lakialoitteen tehneenä voin kertoa sen verran, että tiedän, että vakuutusyhtiössä tarkastellaan sitä, missä ihminen asuu ja minkälaisia mahdollisuuksia siellä on kouluttautua ja tehdä jotakin muuta työtä kuin sitä työtä, mistä työkyky on mennyt. Mutta tämä on sitten kyllä vakuutusyhtiön, joka hylkää työkyvyttömyyden ihmiseltä, tehtävä näyttää se polku, mitä kautta päästään takaisin, tai voidaan edes yrittää takaisinpääsyä, työelämään. Se on sinänsä niin kuin edistysaskel, että nykyisin lääkärin pitää allekirjoittaa antamansa lausunto. Mutta minkälainen mahdollisuus tänä päivänä todellakin on saada tietää ne erikoislääkärit, jotka sanovat, että ihminen, jolla on jalka polven alapuolelta poikki, pystyy tekemään mitä tahansa työtä, jota on aikaisemminkin tehnyt, ilman että hänelle osoitetaan sellaista työtä, mitä hän pystyisi tekemään henkilönä, jolla jalka ei enää toimi tai ei ehkä ole sitä jalkaa?

17.37 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä salissa keskustelussa on nyt ilmennyt, tämä asia, tämä epäkohta, on ollut tiedossa ja keskustelussa jo hyvin pitkään, ehkä jopa vuosikymmeniä, ja moni kansalainen ja kansanedustajakin ihmettelee, miksei tälle ole käytännössä pystytty tekemään mitään huolimatta lukuisista eri lakialoitteista, joilla tähän on pyritty puuttumaan. Itse mietin, että kenties nämä äskeisten lääkäritaustaisten kansanedustajien puheenvuorot — he molemmat valitettavasti ovat lähteneet salista pois vastaamasta kysymyksiin — kertovat siitä ilmapiiristä, mikä tämän asian etenemisen on estänyt. Eikö ole juuri niin, että potilaan tapaaminen toisi tiedon näistä työkyvyn muutoksista? Ja nyt kun potilasta ei tavata, ei sitä tietoa työkyvyn muutoksesta saada vakuutuslääkärin toimesta.

Lisäksi hämmästelen edustaja Keräsen esittämää melko suorasukaista näkemystä, jossa hän kyseenalaisti hoitavan lääkärin pätevyyden ja objektiivisuuden potilaansa hoidossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

Toivon ja uskon asian laidan paremmaksi suomalaisten erikoislääkärien suhteen, tai aina-
kaan en usko, että vakuutuslääkäri olisi sitä pätevämpi tai objektiivisempi.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja vastauspuheenvuoro, ministeri Mattila, 2
minuuttia.

17.39 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rou-
va puhemies! Kiitoksia näistä kysymyksistä ja keskustelusta. Olen aivan samaa mieltä, ku-
ten totesin jo aloituspuheenvuorossa: ei kansalaisten kokemus omasta tilanteestaan, ei tun-
ne, ei pettymys, ei turhautuneisuus, voi olla väärä. Ja totesin myös sen, että tämän järjes-
telmän läpinäkyvyyttä on lisättävä. On lisättävä luottamusta, kansalaisten luottamusta jär-
jestelmään.

Edustaja Harkimo, kysyitte, miksi kolme vuotta. Ja kysyitte, onko tähän syynä se, että
tämä halutaan siirtää seuraavalle hallitukselle. Minusta tällaisessa ei ole sinänsä logiikkaa,
että jotakin haluttaisiin siirtää tulevalle hallitukselle. Tämä pitää vain selvittää. Ja voihan
olla, että tässä tulee ratkaisuja jo aiemminkin, mutta neuvottelukunnan täytyy nyt saada
myöskin työrauha.

Edustaja Taavitsainen, kysyitte, mitä ministerinä aion tehdä. Tämä kansalaisaloite on
nyt eduskunnan käsittelyssä, eduskunnan osaavissa käsissä, ja ehkä aikanaan siihen pyy-
detään vastine sosiaali- ja terveysministeriöstä. Ministeriössä neuvottelukunta tekee työ-
tään, ja tähän asiaan palaan varmasti työn edistyessä.

On aivan erikoisen hyvä kysymys tämä, mikä on työkyky, työkyvyttömyys, ja se, että
meillä on edelleen näitä työkyvyttömiä työnhakijoita. Tämä on syytä selvittää nyt. Nimen-
omaan siitä, että kansalainen on oikean etuuden piirissä, on selvitystyö käynnissä sosiaali-
ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteisenä hankkeena. Jo kyselytunnit-
la käyty keskustelu osoittaa sen, että meillä on henkilöitä, jotka eivät ole oikean etuuden,
oikean kuntoutusjärjestelmän piirissä. Tälle työlle on asetettu tavoiteaikatauluksi loka-
kuun loppu, ja siihenkin palataan niiltä osin pian.

Sitten vielä neuvottelukunnan työn tavoitteesta: Korostan sitä, että me tarvitsemme kan-
salaisten luottamusta tähän järjestelmään. Tätä on syytä selvittää. Läpinäkyvyyttä on pa-
rannettava. Neuvottelukunnan tehtäväksi on asetettu nimenomaan [Puhemies koputtaa]
nämä seikat.

17.41 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä yhdyn kii-
toksiin tämän aloitteen tekijöille. Erityiset kiitokset myöskin edustaja Ronkaiselle tuossa
takana. Hän on omalla tavallaan antanut tälle kasvot. Myös viime kaudella perussuoma-
laisten eduskuntaryhmästä tuli aloitteita.

Kyllä siis potilaan näkeminen ja sitten kunnian ja omantunnon kautta vakuuttaminen
ovat ne jutut, mitkä saavat kansalaisten luottamuksen paranemaan tätä tilannetta kohtaan.
Tämä on kohtuuton tilanne. Tämä on kohtuuton etenkin sen tähden, että henkilöllä tällai-
sessa kummallisessa välitilassa, kun toisen lääkärin mielestä on työkykyinen ja toisen lää-
kärin mielestä on työkyvytön, ei ole oikeutta saada minkäänäköistä toimeentuloa. Jos
henkilö on työkykyinen vakuutuslääkärin ja vakuutusyhtiön mielestä, niin on kyllä tosiaan
heidän tehtävänsä, niin kuin tässä jo kuultiin, näyttää se tie, totuus elämään — työelämään
nimenomaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

Tarvitaan, kuten kuultiin, puolueeton elin, jolla ei ole kytköksiä kumpaankaan suuntaan, ja tämä tarvitaan nopeasti. Tässä ei voida enää viivytellä. [Puhemies koputtaa]

Tosiaan oli ilo kuulla, ministeri Mattila, [Puhemies: Aika!] että tämä ei siirry enää seuraavalle hallitukselle vaan ministeri Mattila ratkaisee.

17.42 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli hyvä, että täällä ainakin kaksi lääkäritaustaista henkilöä selvitteli tätä asiaa. Omakohtainen kokemukseni tästä asiasta on kyllä parinkymmenen vuoden mittainen. Suurin syy epämääräisiin tilanteisiin on se, mikä täällä on jo kertaalleen mainittu: hoitava lääkäri on tehnyt epämääräisesti sen sairaus- ja työkyvyttömyyseläkehakemuksen, minkä johdosta sitä lain mukaan ei voida hyväksyä. Se on edunsaantikysymys, jossa minun kokemukseni kuitenkin on, että vakuutuslääkärit tekevät hyvin huolellista työtä, käyttävät asiantuntijoita — silloinkin vielä, kun asiakas ei itse sitä osaa pyytää — jotta asiakasturvallisuus ja asiakkaan oikeudenmukainen kohtelu tulisivat hoidetuiksi.

Mutta yleinen tilanne on, ikävä kyllä, se, että hoitava normaali lääkäri joutuu näiden asioiden kanssa liian harvoin tekemisiin, minkä johdosta syntyy sitten asiakkaalle, tälle potilaalle, semmoinen käsitys, että jos lääkäri sanoo, että olet oikeutettu siihen ja siihen, [Puhemies koputtaa] niin se on lopullinen totuus. Näin ei kuitenkaan ole. [Maria Tolppanen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt mennään puhujalistaan. Voidaan käydä debattia myöhemmin, jos siihen on tarvetta.

17.43 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, miksi tämä kansalaisaloite on tehty ja miksi se saavutti nopeasti vaaditut allekirjoitukset. Tuhannet suomalaiset ovat kokeneet, että nykyinen vakuutuslääkärijärjestelmä ei ole oikeudenmukainen eikä turvaa kansalaisten oikeusturvaa. Ongelmaksi koetaan se, että vakuutuslääkärit tekevät erilaisia arvioita henkilöiden kunnosta kuin hoitavat lääkärit, edes näkemättä ihmistä. Hoitava lääkäri voi arvioida, että henkilö on työkyvytön, mutta vakuutuslääkäri päätyy toisenlaiseen arvioon näkemättä potilasta. Vakuutuslääkärit saattavat myös päätyä siihen, ettei henkilön vammalla ole yhteyttä potilaan kokemaan tapaturmaan, vaikka yhteys olisi hoitavan lääkärin mukaan ilmeinen. Tämä johtaa joissain tapauksissa siihen, etteivät tosiasiallisesti työkyvyttömät ihmiset pääse eläkkeelle vaan roikkuvat työttömyyskortistossa aktiivimallin armoilla ja että vahingon kokeneet ihmiset eivät saa vakuutuskorvauksiaan tai pääse kuntoutukseen.

Arvoisa puhemies! On selvää, että hoitavan lääkärin tehtävä ei voi olla potilaiden vakuutusetuuksien ratkaisu. Vakuutuslääkäreillä on lääketieteen lisäksi vakuutusalan tuntemus ja sinällään perusteltu järjestelmän portinvartijan asema, jonka tehtävä on varmistaa, että päätökset ovat kokonaisuutena tasapainoisia ja niissä yhteensovitetään lääketieteellinen tieto ja vakuutussäädökset. Järjestelmän oikeutus kuitenkin kärsii siitä, etteivät ihmiset koe vakuutuslääkäreiden päätöksiä puolueettomiksi ja oikeudenmukaisiksi.

Arvoisa puhemies! Järjestelmässä on siis muutostarvetta. Toivon, että tämä aloite saa perusteellisen käsittelyn, jossa arvioidaan monipuolisesti järjestelmän uudistustarpeita ja tehdään tarvittavat lakimuutokset. Yksi mahdollinen uudistus voisi olla se, että vakuutuslääkärit velvoitettaisiin näkemään ja tutkimaan potilas siinä tilanteessa, että vakuutuslääkärin arvio potilaan tilasta poikkeaa hoitavan lääkärin arviosta. Näin voitaisiin paremmin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

vastuuttaa vakuutuslääkärit heidän päätöksistään, ja näin potilaan tosiasiallinen tilanne ja kunto tulisi vakuutuslääkärille selville.

Lisäksi vakuutuslääkärien riippumattomuus tulee varmistaa ja heidän sidonnaisuutensa tulee ilmoittaa avoimesti. Myös työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan puolueettomuus tulee varmistaa.

Vakuutusoikeudessa taas voisi lisätä suullisia käsittelyitä, jotta potilaalla olisi paremmat mahdollisuudet tuoda tilanteensa ilmi muutoksenhakutilanteessa. Myös hoitavien lääkäreiden osaamista lausuntojen antamisessa tulisi kenties parantaa, jotta potilaan tilanne osataisiin kuvata nykyistä paremmin.

Arvoisa puhemies! Kiitoksia aloitteentekijöille tärkeän asian esiin nostamisesta eduskunnan käsittelyyn. Toivon todella, että aloite saa kattavan ja arvokkaan käsittelyn.

17.47 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Medborgarinitiativet som vi nu diskuterar tar upp känsliga frågor. Det handlar om läkaretik, och det handlar om att varje människa ska ha rätt att få sin sak rättvist behandlad. I alla lägen är det ändå väsentligt att läkarna kan utföra sitt arbete utan påtryckning. Försäkringsläkarens skyldighet är att finna mänskliga motive-ringar för sina beslut i stället för att gömma sig bakom paragraferna.

Arvoisa rouva puhemies! Suurimmassa osassa tapauksia potilas saa nopeasti oikean päätöksen eikä ongelmia ole. Osassa tapauksia päätös on virheellinen, ja se korjataan muutoksenhaun kautta. Sitten on pieni osa sellaisia tapauksia, joissa vakuutusyhtiö tai Kela on eri mieltä kuin asiakas, ja näiden tapausten vuoksi me käymme nyt tätä keskustelua.

Tämä ongelma on vaikea ratkaista. Ei voi olla niin, että lääkärinlausunto sitoisi vakuutuslääkäreitä tai että hoitava lääkäri päättäisi myös korvauksista. Silloinhan asiakkaan kannattaa käydä niin monella lääkärillä, että hän lopulta saa sellaisen lausunnon kuin haluaa. Ja lääkäreiden asema olisi aika vaikea, kun samalla pitäisi seurata omaa etiikkaa ja toisaalta kuunnella asiakkaan toiveita.

Paljon parannuksia voidaan tehdä ihan koulutuksen kautta ja sillä, että vakuutuslääkärit perustelevat päätöksiään enemmän inhimillisesti eivätkä piiloudu pykälien taakse. — Kiitos.

17.48 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! On hyvä ja tärkeä asia, että tämä vakuutuslääkäreiden epäkohta nostetaan eduskunnan keskusteluun nyt myös kansalaisaloitteen kautta. Asiastahan on tehty aiemminkin lukuisia laajalti kannatettuja lakialoitteita, jotka kuitenkin eivät ole tässä talossa edenneet, kenties niistä syistä, mitä jo aiemmin tässä on nous-sut keskusteluun.

Mielestäni pitäisi olla selvä asia, että vakuutuslääkäreitä koskevat vähintäänkin samat säännöt kuin muita lääkäreitä. Nämä päätökset puuttuvat ihmisen terveyden ja toimeentu-lon ytimeen, ja niin ollen ihmisellä pitäisi olla oikeus yksilökohtaiseen ja henkilökohtai-seen käsittelyyn, jos päätös tällaisesta korvauksesta onkin kielteinen.

Nyt on mielestäni jo tämän talon uskottavuudenkin kannalta välttämätöntä, että tämä asia viimeistään käydään nimenomaan ja vähintään kansalaisaloitteen näkökulmasta läpi myös muut näkökohdat huomioiden ja saadaan uskottavat vastaukset näihin kysymyksiin ja tehdään niiden vastausten vaatimat perustellut muutokset. Itse en ainakaan tule hyväk-symään muuta lopputulosta tästä käsittelystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

17.49 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Vakuutuslääkäreiden asema ja päätökset ovat hiertäneet jo pitkään. Lehdistä on saanut viime vuosien aikana lukea useampia yksityishenkilöiden surullisia tarinoita siitä, kuinka työkyky on mennyt mutta korvausta ei tipu, vaikka vakuutukset ovat olleet voimassa.

Vakuutuslääkärin tulee olla riippumaton asiantuntija, jonka ratkaisut perustuvat lääketieteeseen ja vakiintuneisiin ratkaisukäytäntöihin. Vakuutusyhtiöillä tulee olla tietysti oikeus varmistua maksun aiheellisuudesta. Vakuutuslääkäreitä siis kyllä tarvitaan, mutta jokin on pielessä, kun heistä kirjoitetaan ikävään sävyyn tuon tuosta. Kritiikkiä on tullut esimerkiksi vakuutusyhtiöiden suosimisesta päätöksissä ja muiden lääkäreiden lausuntojen jättämisestä omaan arvoonsa.

Näiden lääkärinlausuntojen takana on usein arvostettuja erikoislääkäreitä, jotka ovat saattaneet hoitaa potilasta ja asiakasta pitkään. Silti tulee tunne, että kyseisten lääkäreiden lausuntoja ei juuri noteerata. Kirjallisessa kysymyksessäni 2015 kysyin, miksi vakuutuslääkäreiden tiedot ja pätevyydet ovat niin hankalasti saatavilla, jos ollenkaan, vaikka se koskisi omaa vakuutuspäätöstä. Vastaus oli silloin melko epämääräinen, ja ilmeisesti tiedot ovat vaikeasti saatavissa edelleen.

Vakuutuslääkäreitä koskevat muiden lääkäreiden tavoin tietyt eettisyysperiaatteet. Myös hallintolain ja muun lainsäädännön myötä esteellisyysmääräykset pätevät heidän työhönsä. Vakuutuslääkärin työ ei varmasti ole helpoin homma tässä maassa eikä varmasti myöskään kiitollisin. Olemassa olevista vakuutuslääkäreistä koskevista pelisäännöistä huolimatta vakuutuslääkäritoiminta ei ole tällä hetkellä toivotulla tasolla, koska luottamus ammattiryhmää kohtaan on liian heikko.

Tässä kansalaisaloitteessa vaaditaan, että vakuutus- ja eläkelaitosten lääkäreiltä poistetaan mielivaltaisen oikeus kumota potilasta hoitavan lääkärin lausuntoja muuttamalla tapaturmavakuutuslain 41 d §:ää. Perusteluissa kritisoidaan vakuutusyhtiöiden ja eläkelaitosten lääkäreiden erivapauksia lääketieteellisiin kannanottoihin ja lausuntoihin liittyen sekä vastuuta, tai oikeastaan niiden puutetta.

Aloitteen ehdotus on mielestäni perusteltu, sillä nyt tarvitaan toimia, jotka lisäävät vakuutuksiin liittyvän lääketieteellisen arvioinnin läpinäkyvyyttä ja uskottavuutta. Mielestäni hyvä ja objektiivinen, ammattilaisen tekemä, lääketieteeseen nojaava, hyvin perusteltu arvio kestää kyllä päivänvalon, joten en näe kansalaisaloitteen mukaisia muutosehdotuksia ongelmallisina vakuutuslääkäreiden näkökulmasta. Toivottavasti täällä eduskunnassa löytyy tahtoa parantaa pienen ihmisen asemaa yksilön kannalta suurten vakuutuspäätösten osalta.

Kuten edustaja Meri sanoi jo aikaisemmassa puheenvuorossaan, perussuomalaiset ovat vahvasti nostaneet kansalaisaloitteessa mainittuja ongelmia esille jo pitkään. Ja edustaja Ronkainen on eritoten pitänyt asiaa esillä.

Kansalaisaloitteen tekijöille lausun todella erityiskiitokset tästä asiasta ja aloitteesta. Tämä on todella tärkeä, ja toivottavasti heidän esittämiinsä ongelmiin tulee parannuksia.

Arvoisa puhemies! Vielä ministeri Mattilalle: Kysyisin uudestaan äsken esittämäni kysymykseni, elikkä toistan sen. On tapauksia, joissa esimerkiksi kaksi erikoislääkärää, ja useampikin, on antanut asiakkaalle, potilaalle, lausunnon, että hän on työkyvytön. Vakuutuslääkäri, näkemättä potilasta, on esittänyt, että ei ole näin vaan tämä on pystyvä työhön. Näitä tapauksia on liian paljon. Kysyin tällaista asiaa: Onko asiakkaalla mahdollisuus saada kielteisen päätöksen tehneen vakuutuslääkärin nimi ja hänen erikoisalansa elikkä se,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

mikä hänen ammattipätevyytensä on? Onko hänen mahdollista saada tieto siitä, kuka on hylännyt hänen hakemuksensa? — Kiitos.

17.55 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Arvoisa ministeri! ”Mikä ei ole oikeus ja kohtuus, se ei voi olla lakikaan.” Nykyinen vakuutusyhtiöiden ja Kelan vakuutuslääkäreiden toiminta ei nauti kansalaisten luottamusta. Arvostan suuresti kansalaisaloitteen tekijöitä, ja tässäkin kohtaa tulee hyvin esille, kuinka tärkeää on, että mahdollisuus tehdä kansalaisaloitteita on olemassa. Toivon tälle asialle vihdoinkin sellaista käsittelyä, joka muuttaa järjestelmää oikeudenmukaisemmaksi ja paremmaksi.

Arvoisa puhemies! Ihmisiä joutuu jatkuvasti kohtuuttomiin tilanteisiin, kun lääkäreillä keskenään on erilaiset näkemykset ihmisen tilanteesta: toiselle lääkärille henkilö on sairaskäsi eikä kykene työhön, ja toiselle lääkärille — eli vakuutuslääkärille — hän on työkykyinen, vaikka tämä lääkäri ei ole edes nähnyt potilasta. On erittäin vakava asia, kun vammautumisen, sairastumisen tai onnettomuuden seurauksena vakuutusyhtiö ei maksa korvauksia ja henkilö ei saa kuntoutusta ja joutuu pahimmillaan köyhyyteen ja ajautuu yhteiskunnan ulkoreunoille. Tai kun oman hoitavan työterveyslääkärin mukaan henkilö on sairastunut ja hänet määrätään sairauslomalle, ja Kelan vakuutuslääkärin mukaan hän on työkykyinen eikä Kela maksa sairauspäivärahaa: Tällöin henkilön pitäisi mennä töihin, mutta eihän työpaikka ota henkilöä töihin, kun työterveyslääkäri on määrännyt hänet sairauslomalle. Eikä hän voi ilmoittautua TE-toimistoon työttömäksi työnhakijaksikaan, koska hänellä on se työpaikka. Tällöin Kelan vakuutuslääkäreiden päätösten vuoksi ihmisiä ajautuu täysin rahattomaan tilaan.

Eräs yksinhuoltajaäiti kertoi minulle, että hänet jätettiin täysin rahattomaksi 12-vuotiaan lapsensa kanssa. Hän oli sairastunut, ja Kela vähät välitti, että hänellä oli lapsi huollettavanaan. Miten ylipäätään kuvitellaan, että sairaudesta voi kuntoutua, kun maksamattomat laskut valvottavat ja kolkuttavat takaraivossa? Kela ja vakuutusyhtiöt aiheuttavat päätöksillään ihmisille laskujen menemisen perintään, ulosottoon. Aiheutuu huolta, murhetta ja itsemurhia.

Kielteisiä päätöksiään Kela perustelee omien vakuutuslääkäreidensä tekemällä arviolla potilaspapereiden perusteella. Ei ihmisten oikeudentajuun mene se, miten vakuutuslääkäri voi potilasta näkemättä tehdä päätöksen. Suomalaisista ihmisistä tämä nykyinen järjestelmä tuntuu vastuuttomalle ja kylmälle toiminnalle. Siksi se on muutettava.

Arvoisa ministeri, myös vakuutuslääkäreiden puolueettomuus ja erilaiset sivutoimet vakuutusyhtiöissä ovat nousseet julkisuuteen. Toivonkin ministerin perkaavan nämä todella tarkalla suurennuslasilla.

Toivon tälle kansalaisaloitteelle myönteistä käsittelyä täällä eduskunnassa.

17.59 Harry Harkimo liik: Arvoisa rouva puhemies! Jos nostaa kissan pöydälle: Tässä on kysymys rahasta. Jos nuori mies loukkaantuu ja hän joutuu työkyvyttömäksi koko elämänsänsä, se maksaa miljoonan vakuutusyhtiölle. Jos näitä on 10 000, puhutaan miljardeista rahaa. Siitähän tässä on kysymys.

Haluan ottaa yhden esimerkin. Pöyristyttävää on myös se, kuinka hitaasti ja epäselvästi vakuutusyhtiöt toimivat. Otan esimerkin pojasta, yhdestä tapauksesta. Hän oli ottanut vakuutusyhtiöstä kotimatkasairausvakuutuksen, johon sisältyi niin sanottu urheilulaajennus. Silloin luvattiin, että jos poika loukkaantuu, hänet kyllä kuntoutetaan. Pari vuotta sitten hän sai aivovamman jääkiekko-ottelussa. Siitä lähtien hän on kärsinyt kovista oireista, jotka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

heikentävät elämänlaatua, ja hän on niiden vuoksi työkyvytön. Vakuutusyhtiön mukaan hän ei ole oikeutettu fysikaaliseen tai neurologiseen kuntoutukseen. Samoin vakuutusyhtiö on maksanut muita hoitokuluja vain parituhatta euroa. Niistäkin osa on maksettu vuoden myöhässä ja vasta, kun kaksi eri juristia on lähestynyt vakuutusyhtiötä. Lisäksi vakuutusyhtiö ei suostu maksamaan mitään ansionmenetykskorvauksia vaan väittää, että poika olisi luopunut näistä ostovaiheessa. Tästä yhtiö ei ole esittänyt mitään dokumentaatiota. Lisäksi vakuutusyhtiö on evännyt korvauksia puuttuvien lisäselvitysten vuoksi, joita se ei ole edes asiakkaalta pyytänyt. Että tällainen tapaus.

18.01 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten jo aikaisemmassa puheenvuorossani sanoin, tämä kansalaisaloite on äärimmäisen hyvä. Se sisältää paljon samaa kuin viime syksynä jättämäni lakialoite, joka sai allekirjoituksia kaikista puolueista, muistaakseni 57 allekirjoitusta. Toivonkin, että nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite ja lakialoitteeni käsiteltäisiin sitten samanaikaisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Samoin myös edustaja Lauslahti on tehnyt aloitteen tästä, ja samassa voitaisiin perata kaikki.

Kansalaisaloitteessa esitetty vakuutuslääkärien oikeuden kumota hoitavan lääkärin lausuntoja poistaminen vastaa samaa kuin esittämäni käänteinen todistustaakka. Käänteisessä todistustaakassa on kyse siitä, että korvaus- ja eläkepäätökset tehtäisiin lähtökohtaisesti vakuutetun hoitavan lääkärin lausunnon pohjalta. Täällä on sitä kritisoitu pikkuisen, mutta jatkan, että vakuutusyhtiö voi vapautua korvauksen maksamisesta vain, jos se kykenee todistamaan hoitavan lääkärin diagnoosin ja työkyvyn arvion olennaisilta osin virheelliseksi.

On varsin erikoista, että muutoksenhakulautakunnissa ja oikeusinstansseissa vakuutetun tulee todistella lääkäriltään saamiaan diagnooseja oikeaksi. Eikö lääketieteellisen todistustaakan tulisi nimenomaan kuulua vakuutusyhtiölle, mikäli se pyrkii epäämään korvaukset? Vakuutetun vammat on jo kertaalleen todettu lääkärin toimesta hoitolaitoksessa. Lain mukaan vakuutusyhtiöllä ei kuitenkaan ole velvollisuutta näyttää, mistä henkilön työkyvyttömyys johtuu, jos se ei yhtiön mielestä johdu tapaturmasta.

Arvoisa puhemies! Järjestelmä ei ole oikeudenmukainen, sillä vakuutettu ja vakuutusyhtiö ovat täysin eriarvoisessa asemassa. Hylkäävästä päätöksestä voi valittaa muutoksenhakulautakuntaan. Muutoksenhakulautakunnan lausunnot ovat kuitenkin vain suosituksia, jotka eivät sido vakuutusyhtiötä tai vakuutettua. Lisäksi lautakunnan puolueettomuudesta voi olla montaa eri mieltä. Valitusprosessit ovat pitkiä, jopa yli kymmenen vuotta, ja merkitsevät usein vakuutetulle taloudellisen epävarmuuden aikaa.

Mikäli asia päättyy oikeuteen, siellä asetelma sitten vasta epätasa-arvoinen onkin. Vakuutuslaitoksella on enemmän resursseja ja asiantuntemusta sekä lääke- että oikeustieteen saralta. Lisäksi yleisessä oikeusistuimessa hävinnyt osapuoli joutuu normaalisti korvaamaan myös vastapuolen oikeudenkäyntikulut, joten vakuutettu joutuu valtavaan taloudelliseen riskiin. Vakuutusyhtiöllä sen sijaan lähtökohtaisesti ei juuri mitään riskiä ole. Jos se häviää jutun, se joutuu korvaamaan työkyvyttömyyden, joka sen vakuutussopimuksen mukaan olisi kuulunutkin korvata. Työkyvyttömyyden korvaamisessa puhutaan usein miljoonaluokan rahoista. Jos vakuutusyhtiö tuomitaan korvausvastuuseen, mitään sanktiota maksamattomista korvauksista ei tule. On aika erikoista, että vakuutusasioissa petokseen voi syyllistyä vain vakuutuksenottaja.

Arvoisa puhemies! Julkisuudessa useampi vammautunut on tullut esiin omalla nimellään ja kasvoillaan. Tarinat ovat koskettavia ja usein uskomattomia. Tiedän tapauksen nuoresta ratsastusyrittäjästä, josta edustaja Heinonen tässä jo kertoikin: Hän on saanut vaikean

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

tai keskivaikean aivovamman pudottuaan hevosen selästä. Vakuutusyhtiö oli kuitenkin eri mieltä kuin joukko hoitavia neurologeja ja pudotti vamman haitta-asteen 11:stä 2:een. Kuin taikaiskusta yrittäjä nähtiinkin taas työkykyiseksi omaan työhönsä.

Nyt viimeisimpänä luin poliisista, jota virkatehtävissään ammuttiin lähietäisyydeltä käteen. Ampuja pääsi koevapauteen jo ennen kuin poliisi pystyi palaamaan töihin sairauslomaltaan. Paluu aiempaan tehtävään ei ollut mahdollista. Lisäksi Valtiokonttorin vakuutuslääkäri oli sitä mieltä, että vammaluokitus on alempi kuin leikkaava kirurgi oli arvioinut. Rikoksesta seuranneiden korvausten määrä laski ja poliisin tulotaso pieneni merkittävästi ilman hänen omaa syytään.

Nämä julkisuuteen nousseet tarinat ja henkilöt ovat kuitenkin vain jäävuorenhuippu, pieni pintaraapaisu siitä, kuinka laajasta ongelmasta ja käsittämättömän epäoikeudenmukaisesta järjestelmästä on kyse. Selvitysten mukaan tämä asia koskettaa suoraan tai välillisesti laajaa joukkoa kansalaisista, jopa puolta miljoonaa suomalaista. Jos vakuutuslääkärirajajärjestelmää saadaan muutettua, sillä on aivan valtavan suuret vaikutukset kansalliseen hyvinvointiin ja luottamukseen yhteiskuntaa kohtaan.

18.06 Juha Pylväs kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakialoite kuvastaa hyvin sitä epätoivoista henkeä, jota monet ihmiset tässä maassa aidosti kokevat. Jos hoitavat lääkärit antavat potilaille selvän diagnoosin työkyvyttömyydestä, joko henkisestä tai fyysisestä sairaudesta johtuen, ja vakuutuslääkäri tekeekin päinvastaisen analyysin, on kansalaisten epäusko koko järjestelmää kohtaan aivan ymmärrettävä. Ihmistä hoitavan lääkärin kanta ei paina mitään vaan vakuutuslääkärin papereiden lukeminen. Monissa puheenvuoroissa täällä on jo tämä sama todettu.

Minusta on tärkeää, että näihin epäkohtiin saadaan selvempi järjestelmä. Olen keskustellut lukemattomia kertoja erään pitkäaikaisesti sairaan henkilön kanssa. Hänellä on hoitavalta lääkäriltä työkyvyttömyysdiagnoosi hyvinkin yksilöitynä. Työkokeiluja on tehty useita erittäin huonolla lopputuloksella. Hupaisinta tässä järjestelmässä on, että jopa työllisyyspalvelut ovat vankemmin sairastavan yksilön puolella. Hänet määritellään tässä tapauksessa työkyvyttömäksi. Kukaan ei tarjoa näille ihmisille töitä, ja mistään he eivät saa toimeentuloa. Tämän nykyisen järjestelmän suurin ongelma on minusta juuri tässä: olet samaan aikaan työkykyinen ja työkyvytön. Tämä pallottelu järjestelmän sisällä aiheuttaa ihmisille eniten epäoikeudenmukaisuuden tunnetta. Olen samaa mieltä täällä jo pidettyjen useiden puheenvuorojen kanssa. Näihin ongelmiin toivoisin aidosti tehtävän muutoksia.

18.08 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tästä aihepiiristä on tehty lukuisia, varmaan satoja, kirjallisia kysymyksiä ja kymmeniä lakialoitteita silläkin aikaa, kun itse täällä olen ollut, pian kolmisenkymmentä vuotta, ja asia on edelleen tällä tavalla kuin täällä on tullut kerrotuksi monessa puheenvuorossa. Se on mielestäni häpeäksi eduskunnalle ja kaikille niille hallituksille, jotka ovat istuneet tässä maassa näinä vuosina. Siksi on erinomaista, että nyt tämä kansalaisaloite, jonka kansalaiset voivat suoraan tehdä ja jonka kautta tuoda asia käsittelyyn eduskuntaan, on tehty. Kiitokset heille.

Samalla kiitokset edustaja Ronkaiselle, joka teki myös tämän lakialoitteen, jota nyt voidaan samalla valiokunnissa sitten käsitellä ja viedä eteenpäin. Tuo käännetty todistustaakka on yksi hyvä malli, jota kannattaa selvittää ja tutkia, onko se mahdollinen. Ja miksi ei olisi, mutta ymmärrän kyllä, että vakuutusyhtiöt, kun niitä kuunnellaan asiantuntijoina, löytävät siitakin kaiken mahdollisen vian. Mutta nyt ei pidä taipua siihen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

Hieman jäin ministerin puheenvuorosta kaipaamaan jotain muuta kuin neuvottelukuntaan vetoamista. Neuvottelukunnat kyllä keskustelevat ja juovat kahvia, ja on varmaan mukavaakin, mutta asiat eivät välttämättä etene neuvottelukuntien kautta. Tarvitaan todella asian eteenpäinviemistä. Ensi sijassa näitten vakuutuslääkärien riippumattomuus — eli täysin irti vakuutusyhtiöistä — siinä on avainkysymys. Se pitäisi toteuttaa mahdollisimman pian.

On selvää, että kaikkia hakemuksia ei hyväksytä eikä voida hyväksyä. Jos hyväksyttäisiin, niin varmaan me kaikki täältä panisimme hakemuksen aika pian ja pääsisimme mukavalle eläkkeelle, mutta näin ei tietenkään pidä tapahtua. Mutta meillä on, niin kuin täällä on kerrottu, lukuisia tapauksia tiedossa, että on kaksikin erikoislääkärinä tutkinut ihmisen jopa moneen kertaan ja esittänyt hakemukseen puoltonsa ja siitä huolimatta hylkäys on tapahtunut. Tätä eivät ihmiset yksinkertaisesti ymmärrä. Enkä minäkään ymmärrä. Joku järjestelmä, jossa olisi ymmärrettävyys ja yleinen hyväksyttävyys, meidän on saatava vihdoin.

Arvoisa puhemies! Olen kyllä pitkälti edustaja Harkimon kanssa samaa mieltä, että pohjimmiltaan tässä on kysymys rahasta. Jos esimerkiksi joku 35-vuotias henkilö loukkaantuu ja siirtyy eläkkeelle työelämästä, hän saattaa saada aika kohtuullisen eläkkeen, 30 vuotta nauttii sitä, ennen kuin tulee vanhuuseläkeikään. Siinä on valtavista rahoista kysymys, ja vähän näyttää siltä, että mitä nuorempi hakija on, sitä huonommin hän saa näitä myönteisiä päätöksiä.

18.11 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitejärjestelmää on viime vuosina toisinaan kovastikin arvosteltu, joskus syystä ja usein ilman syytä. Mutta kansalaisaloitejärjestelmään liittyy sellainen erinomainen piirre, että sillä voidaan nostaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja eduskuntakäsittelyyn asti suuria kansalaisryhmiä koskettavia epäkohdita. Nyt tämä käsiteltävänä oleva kansalaisaloite tapaturmavakuutuslain 41 d §:n muuttamiseksi eli käytännössä vakuutus- ja eläkeyhtiöiden lääkäreillä tällä hetkellä olevan oikeuden — oikeuden ilman perusteltua syytä ja jopa potilasta näkemättä kumota hoitavan lääkärin lausunto — poistamiseksi on esimerkki sellaisesta epäkohdasta, jota eduskunta ei aiemmin ole uskaltanut korjata. Syytä siihen, miksi eduskunta ei ole tässä asiassa edennyt, vaikka epäkohta on ollut varmasti pitkään meidän kaikkien tiedossa, en osaa valitettavasti edes arvailla.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisille tämän asian ja epäkohdan korjaaminen on erittäin tärkeää oikeudenmukaisuussyistä. Asiaa julkisuudessa erittäin paljon esillä pitänyt edustaja Ronkainen pohti jo keskustelun alussa käyttämässään hyvässä ja asiantuntevassa puheenvuorossa paljon tähän aihealueeseen liittyviä näkökulmia. Edustaja Ronkainen on myös laatinut viime vuonna pitkälti samansisältöisen lakialoitteen, joka ei valitettavasti ole ainakaan vielä edennyt eduskunnassa maaliin asti. Tilannehan on se, että lakialoitteet hyvin usein raukeavat vaalikauden lopulla, mutta nyt tämän käsittelyssä olevan kansalaisaloitteen kautta tämä epäkohta on eduskunnassa ja asia saa yhä vahvemman painoarvon ja merkityksen, joka sille ehdottomasti kuuluukin.

Arvoisa puhemies! Vakuutuslääkärien oikeutta kumota hoitavan lääkärin diagnoosia ei tulisi lakimuutoksen myötä tietenkään kokonaan poistamaan, mutta jatkossa vakuutuslääkäreiltä tulisi ehdottomasti vaatia asianmukaiset perustelut päätökselleen, ja se on mielestäni täysin oikeutettu vaatimus. Sitä vastoin vakuutusyhtiön ja sen käyttämien asiantuntijalääkärien tämänhetkinen mahdollisuus kiistää hoitavan lääkärin antama diagnoosi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2018 vp

potilasta näkemättä ja vieläpä ilman lääkärin ammattietiikkaan liittyvää juhlallista vakuutusta on mielestäni täysin oikeustajun vastainen, ja tämä epäkohta onkin korjattava pikaisesti.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen myötä asia onkin mahdollista saada kuntoon, ja samalla voidaan hälventää merkittävästi järjestelmää kohtaan tunnettua epäluuloa. Perussuomalaiset tukevat erittäin vahvasti tätä kansalaisaloitetta. [Puhemies koputtaa] Kiitän kaikkia aloitteen allekirjoittajia ja toivon aloitteelle menestyksellistä valiokuntakäsittelyä.

18.15 Harry Harkimo liik: Arvoisa rouva puhemies! Särähti korvaan tässä, kun edustaja Löfström sanoi, että nämä tapaukset käsitellään nopeasti. Haluaisin tietää, onko ministeri tietoinen siitä, että voi kestää kaksi vuotta, ennen kuin potilas saa minkäänlaisen päätöksen vakuutusyhtiöstä. Sen jälkeen hän voi hakea avustusta Kelalta, ja se kestää siellä vuoden lisää. Jos päätös vakuutusyhtiöstä on negatiivinen ja hakee muutoslautakunnalta muutosta, niin koko tämä prosessi voi kestää 5–10 vuotta, ja potilas on koko ajan niin kuin löysässä hirressä. Jos ei se ryhmä saa aikaan mitään muuta muutosta, niin tähän kannattaisi ainakin tehdä aika pikaisesti muutos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja vastauspuheenvuoro, ministeri Mattila, 1 minuutti.

18.16 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia keskustelusta.

Edustaja Kankaanniemelle toteaisin sen, että tämä on nyt kansalaisaloitteen lähetekeskustelu ja tämä nimenomaan etenee eduskuntaan. Myöskin ministeriössä sitten toimet etenevät, ja niiden perusteella tehdään konkreettiset ehdotukset.

Edustaja Harkimo, olen kyllä kuullut näistä käsittelyajoista ja nähnyt henkilökohtaisestikin, tiedän niistä, mutta en vastaa siitä, mitä edustaja Löfström on näistä käsittelyajoista todennut.

Sen sijaan, kun, edustaja Harkimo, nostitte esille sen, että ei saada kuntoutusta tai hoitoa, on toki todettava se, että eihän ketään jätetä hoitamattakaan. Hoidetaan sitten julkisella sektorilla, ei niinkään vakuutuksen varoista vaan verovaroista — jos on niin, että yhtiö ei maksa kuntoutusta tai tutkimusta.

Mitä sitten tulee näihin jääkiekkovammoihin, jotka nostitte esille. Esitän kysymyksen, kun en tiedä: pitäisikö meillä jääkiekossa sitten puuttua myös niihin pelillisiin asioihin, ihannoidaanko meillä liikaa kovaotteista jääkiekkoa? En siis tiedä, mutta kysyn.

Edustaja Elomaa, kahteenkin otteeseen kysyitte tästä tiedon saannista ja siitä, onko mahdollista sitä saada. Nimenomaan nyt tämän neuvottelukunnan yksi keskeinen tehtävä on lisätä tämän järjestelmän läpinäkyvyyttä ja kansalaisten luottamusta siihen. Ja siihen tiedonsaantiin liittyen te olette aikanaan saaneet vastauksen — me voimme tähän myöhemminkin palata. — Ja nyt, arvoisa puhemies, ilmeisesti aika on mennyt jo reilusti yli.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.